

235

L Ā D Ē T Ā J A .

Kalnā, pie lielajiem bērziem sulu trauki rītos tek pāri. Daža trauka sulas ir tik saldas, ka līp pie lūpām kā medus. Tevs kāp bieži kalnā raudzīties, vai bērziem nedara pāri: Kad diezgan dots, bērzu noslēdz. Izņem siliņi un caurumā iedzen tapu. No jaunajiem bērziem meslu neņem. Tie drīkst brīvi izlaist savu spēku pa zariem un lapām. Mirdzēt un smaršot.

Annele sēd sētsvidū uz zali-samtaina mauriņa un brīnas. Cik te augstu ir izliecies tas debesu loks! Tik dziļš un zils! Gala nevar saredzēt ne vienā pusē, ne otrā. Tais līenos gan ir tas pasaules vidus!

Ak, kas te ir brīnumu! Nemaz nemana, cik viegli aiziet diena. Tikai pret vakaru viņa paliek smaga kā grozs, kas pielasīta skaistu raibu puķu. Nu būtu laiks, nu varētu no salasītām sākt pīt vaiņadzīņu, bet acis mīga cieti. Apsītas rokas ap grozu un iemīga. Bet rītā bij atkal cits grozs un citas puķes.

līenos ir daudz, daudz putnu, jo bagātā Meža pilsēta tepat vārtu priekšā. Un ļaudis te iet viegliem soļiem. Jaskrej kalnā - lejā. Visi viņi runā ar Anneli. Nezin no kauna kur likt acis. Kas neruna, tas smejas, kas nesmejas - tas smaida, kad iet garām, paskatās uz Anneli.

Tikai Kamānskene nesmaida.

Ķogmalē pie dārza sēd tas pats vakarējais zēns ar dzeltenu matu kōdeļu un baida zvirbuļus, kliegdam un akmeņus mezdams. Annele būtu labprāt zinājusi, kā viņu sauc. Bet kā to lai izzin?

No lejas, no kalpu klētīm nāk troksnis. Tur barās sievietes.

"Hi-hih!" atklīdzās puisens ar dzeltenu matu kōdeļu, "āzi kā Ka-

minskene ārdās!"

Kam viņš to teica? Uz zvirbuļiem skatījās, uz Anneli no. Bet Annele ieplēta acis.

"Kaminskene ārdās? Vai Die! Nez kā viņa to dara?"

Ar to zēnu varētu runāt. Viņš nemaz vairs neliekas tik negants kā vakar.

"Mammāte teic, ka tā Kaminskene esot liels nemiera mantelās."

Annele uzdrošinas caur pieri paskatīties uz runātāju. Nemiera mantelis? Vajadzētu tam puikam teikt, ka Kaminskenei mugurā kažociņš. Bet kas to nu var tā izteikt?

"Mammāte teic, ka tā Kaminskene skrejot ar skaudību kā vērkulis."

Vai Die! Nu tur jau viņa nāk, tā Kaminskene.

Annele sēd kā sasalusi.

No lejas, pa taciņu uzskrej sieva, katliņu pie stipas vicinādama. Viņa ir gaļa, vāja, drusku uz priekšu salikusi. Plati krokoti brunči tai plandas ap kājām. Mugurā iss nosmulēts kažociņš, apakša ar platu vilnas vili. Galva liela nieraina tiptene, apaļiski aptīta, kā turkam. Lielas melnas acis svaidās uz visām pusēm un nāknī deg. Viss viņai bēg no ceļa. Vistas ķerkdamas, spārnus sizdamas, pilēni veldamies, šiepdami.

Gaisma šķīžas viņas priekšā kā Sarkanās jūras ūdeņi priekš Izraeļa bērniem. Liekas, ka aiz viņas paliktu melna vega.

Viņa atrauj nama durvis. Aiz tam namā aizkavējies, smilkstēdams gaidījis Citrons. Tikko durvis paveras, tas spraucas ar joni ārā. Belziens ar katliņu pa vieniem sāniem, pa otriem, un kaukdams, šļūceniski, ar šausmām atskatīdamies, tas aizdiedz par pagalmu.

Annele un puika žogmalē sēd nekustēdamies, katrs savā vietā, un

skatas viens otrā. Annele baiļu acīm.

"Hi-hih, nu viņa lādēs", teic puika.

Lādēs? Annele brīnas. Ta vārda viņa nepazīst.

"Mammāte teic: Ka špetna, tā kukņa. Un ceļos. Un pelni uz galvas ~~un~~
un lād nost!"

"Ka tad viņa lād?" Annele vaiņā puiku.

"Nu tā - lād! Mammāte teic, ko nolād, tas paliek melns".

"Ko nolād?" Annele brīnas. "Vai cilvēkus?"

"Cilvēkus, supus, kakus. Kas nāk! Mammāte teic."

Kaminskene atrāva nama durvis un nošpāca ka vējš, bērniem garām uz kalpu klēti. Zēns no žogmales uzlēca kajās un viņai aiz muguras salika rokas kā tauri un taureja: "Hi-bih, hi-bih! Lādētāja! Tu-tuh! Lādētāja!" Un tad aizdiedza pa to pašu ceļu, kur Citrons.

Annele arī bij kajās. Viņai gribējās ko darīt, viņai vajadzēja ko darīt. Viņa kārsti karoja dzirdēt, ka Kaminskene lād.

Annele zināja kā tas iet. Ilgi ir bailes un nedrošība iesākt kādu lietu un tad uz reizi paņemt drosmi un izdara.

Viņa paņēma drosmi un ātri kā zibens ieskrēja kukņa, kamēr Kaminskene vēl nebija atgriezusies. Iespiedās pašā tumšākā kaktiņā un gaidīja.

Kukņas sienas spīdēja melniem sodrēju zvirgzdiem un kāpa, kāpa. Uz kāpa skursteni līdz pašām zilajām debesīm. Pār ugunskuriem, melnos kāsos karājās katli. Ugunskuri bij tumši. Tik viena kaktiņa bij zem trijkāja aprušināta uguns, uz tās Kaminskenes katliņš. Kamēr acis nebija apradušas, viss bij tumšs, jo gaisma tikai iekrita caur skursteni.

Kaminskene ieskrēja un aizcirta durvis, tā ka uguntiņa, izbiedēta, pasitās sapus. Nokrampēja. Annelei sirds sastinga. Kādu laiku sieva riko-

jās ap katliņu. Bēra, maisīja, rausa uguni. Uz vaji apgaismotās sienas viņas ēna spēcīgi kustējās līdz, kā mēdīdama.

Tad viņa uzlika katliņam vāku, nošpaucās un ilgi slaucīja acis. Nosēdās pie ugunskura, apņēma ceļus rokām un sāka tos šūpot. Šūpoja - iešūpojas, sāka lēnām špukstēt, tad stiprāki un stiprāki, un uzreiz sāka skaitīt.

"Lād!" Annele domāja tricēdama.

Kaminskene "lādēja":

"Satriec manus ienaidniekus, ak Kungs, satriec manus ienaidniekus: Nogāz viņus no viņu troņiem, no viņu lepnam vietām, no viņu augstiem krēsliem. Ardi viņus, plosī viņus, liec viņus par pameslu zem manām kājām. Lai saule tiem vairs nespīd diena, nedz mēness nakti. Lai viņu mēle lip pie viņu šokļiem. Lai viņi sakalst un savist, lai viņi sakalst un savist kā nāle, ko nopļauj!

Lai viņu vairs nav,

Izspļauj Tu viņus no savas svētās mutes un lai viņu vairs nav!

Satriec manus ienaidniekus, satriec manus ienaidniekus, ak Kungs!

Lai saule aptumšojas, lai zvaigznes izdziest kā sveces, satriec, satriec-

Annele vairs neklausāja. Viņa aizspiež ausis ar durēm un pieplok ar seju pie sodrainās sienas. Sakož zobus, lai neizspruktu elsas.

"Vai, vai! Ko nu darīt, ko nu darīt! Nu es esmu pagalam, mā ir viss pagalam! Saule melna, zvaigznes izdzisušas. Vai, vai! Nu es esu kapā! Nu neviens mani nevar atpestīt. Kaminskene nolādējusi".

Lai gan ausis aizbāstas, Annele tomēr tagad dzird, ka Kaminskenei cita balss. Viņa saņēma dūšu un atskatīties. Kaminskene stāv kājas, plētās par ugunskuru un baras: "Uhja nešpetnis, negantais, uhja! uhja! Nu jau viss būs pa lauku! Nu jau viss izkries gaisā! Trakais! Te nu

bij! Nu ir visu izlaidis pa gaisu!"

Tas bij Kaminskenes katliņš, kas visu bij izlaidis pa gaisu. Aplie-
tā uguns čūkst, pilns skurstenis baltu garaipu. Kaminskene norauj katlu
no uguns, nosviež pelnos un pati izšujās ārā uz klēti, durvis plati vaļā
atstādama.

Aiz viņas izlaižas Annele kā spārnos notāvēts putns. Izlaižas karstā
jā priekšpusdienas gaismā.

Saule! Saule ir dzīva!

Annele liek pār pagalmu, ko kajās nes. "Annel, kur tu skrej, meiten?
Klausī! Nāc šu! Vai tu negribi maizes?" vecā māte sauca no klēts. Annele
klausīja. Vecā māte, tā bij līenu jaukākais brīnums. Tās divas dienas jau
tik pazīstama ar Anneli, ka māžu bātu kopā nodzīvojuši. Tad sūtīja tur,
taļ to lika padarīt. Vecai mātei ir daudz darbu ko dot. Ar Anneli runāja
kā ar lielu cilvēku. Noglaudīja galvu. Pateica mīļu vārdu. Un kad atvēra
novītušo roku, tad tur arvien bij kāds brīnišķīgs pārsteigums.

Vecai mātei rokā rīka maizes ar biezu kārtu jaunkulta sviesta.

"Vai gribi, meiten?"

Annelei spīd acis: Kā nu viņa negribēs maizes ar sviestā? Tas ir
rets gārdums. Ziemu, viņas agrākās mājās, tā nebij. Mātei bij gan brūnīte,
bet tā ziemu piena nedeva. Kad Annele prasīja, kāpēc tas tā esot, tad lie-
lie smējas un teica, lai gaidot, kamēr paiēsot tie septiņi bada gadi. Tad
atļal tecēsot piens.

Un nu viņi bij gaŗam tie septiņi bada gadi. To jau akliis varēja re-
dzēt.

Annele tur britīņu sviestmaizi saulē paceltu, lai krietni sasīlēt,
taļ uzmanīgi atbīda ar zobiem sviesta kārtu un nokoļ pirmo gādo kumosu.

Bilg R. 20

Nakošo tāpat. Lai aug sviesta čambītis. Lai viss labums un treknums kra-
jas uz beigām, pēdējiem kumosiem!

Bet arī Citrons jau saadis maizes smaržu. Nak asti kuldams, lie-
liem lēcieniem. Nak atjaunot vakar iesākto draudzību.

"Nu, ko sāni? Nesāp vairs belziens no Kaminskēnes?" Annele vaicā.

Kur nu! Saule jau tos sen izdziedējusi. Citronam gribā maizes ar
sviestu. Luncina Annelei priekšā un sauc:

Do, do! Skāļi un droši.

Annele nolauž gabaliņu no rikas un iemet Citrona rīklē kā bezdibēnā.
Citronam tas kā nebijis.

Do, do, do! viņš sauc atkal.

"Nu, šē vēl!" Annele iemet otru kumosu.

Citrons stāv gaisā. Ķetnas mezdams uz Anneles drēbēm, rokam: Do, do,
do!

Annelei liekas, ka vairāk nekādā ziņā nevajadzētu dot. Viņa šaubās.
Ar Citronu vēl maz pazīstama. Bet tomēr viņam nepieklātos vairāk uzstā-
ties un tā prasīt.

Do, do! Citrons sauc, ar asti apstiprinādams.

Redzams: neprot kauna. Metis vēl trešo tai bezdibēnā.

Citrons kā rakete Annelei krūtīs. Melnas acis kari degamas svaidās
kā Kaminskēnes pierē. Pats melns un pinkains.

Citrons prasa visu.

Do! cērt Annelei pie pašas auss. Priekšķetnas tai sviezdams pari
pār galvu.

Nu nav labi.

Annelei sametas bail.

"Šē, šē!"

Iesviež tam riklē visu riku. Ar trekno dambiti, ar jaukā-
jiem pēdējiem kumosien.

Nu ir miers! Citrons pateicīgi nošņaukā un ir atkal pieklājīgs suns. Aplaiž ap Anneli prieka riksi, laipni pavēcina ar asti. Bet palikt vēl ilgāki Anneles tuvumā tam nu vairs nav aprēķina.

Annelei nu hāk raudas pēc sviestmaizes, bet acis izberzusi, viņa ie-
rauga vietu, kur tā vēl nav bijusi. Pie bērzu kalniem stāv kadiķu krūms
un viens koks skatas šurp simts sarta acīm. Skries paskatīties!

Tā ir mežabele, kas jaunnedēļ dziedās.

Annele guļ zem mežabeles un domā. Domā par Kaminskeni.

Kas tā tadā ir tā Kaminskene?

Tada lādētāja!

No kuņģienes viņa nāca?

Annele iebruca pa Jurgiēm Iļenos pa vieniem vārtiem, viņa pa otriem.
Niknuma pilna.

Un kas tie tādi bij, tie viņas "ienaidnieki?"- Kāpēc viņa tos lād?

Un ko viņa tagad dara?

Vai nu tup atkal pavārda un beļ pelnus uz galvu? Un skaita tos bries-
migoš vārdus?

Un vai tad nāks tas lielās briesmas?

Pa Iļenu skursteni izkāp liels dūmu stabs. Vai Die! Lūk, lūk! Ta jau
tur ir pati Kaminskene!

Redz kā! Izkāpj, izplešas liela. Pastāv kā pabrīnēdamas par lielo gaismu, par zilo debesi. Apgrīožas lēnām apkārt, peld par laidara pavālu. Margojošā jumta sūna nobīstas un paliek melna. Kaminskene likst pret kalpu klēts pusi, bet zem vitola izšaujas vējš un apsvieš to divreiz riņķi. Tā saveļas uz sāniem kā klikstošs ģelsis: nupat lādēs! Bet vējš jau tai lēvaros. Kas nos - nost, citu satin kamolā, svaids un šāpo. Šāpo - šāpo vējš kādu laiku un uzreiz - vairs nekā! Kur bijusi, kur palikusi tā liela lādētāja! Ierausta gaisma, kā ogls mīkstā sniega kupena.

Nav vairs nekā.

Tikai zilais, krāšpāis, varenais debesu loks! Un nenolādēja ne sauli, ne zvaigznes, ne cilvēkus.

Nekā!